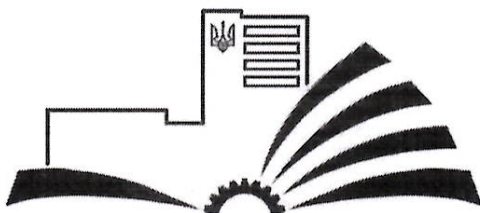

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернігівський національний технологічний університет

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Менеджмент»

**Першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

Кваліфікація: бакалавр менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

/ С.М.Шкарлет /

(протокол № 3 від "27" квітня 2020 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 1 вересня 2020 р.

Ректор /С.М.Шкарлет/

(наказ № 66 від "27" квітня 2020 р.)

Чернігів 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено групою спеціальності 073 «Менеджмент» на основі стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузь знань 07 «Управління та адміністрування» бакалаврського рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1165 від 29.10.2018 р. у складі:

1. Косач І.А., д.е.н., доцент, керівник робочої групи, гарант освітньої програми
2. Пономаренко С.І., к.е.н., доцент
3. Сугоняко Д.О., к.е.н., доцент

Додаються рецензії та відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Баранюк І.А., директор ПП «Кіт і пес»
2. Кунденко А.В., заступник директора ПП «Альтеп-Центр»

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 073 «Менеджмент»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Чернігівський національний технологічний університет кафедра Публічного управління та менеджменту організацій
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	перший (бакалаврський) рівень бакалавр менеджменту ОПП «Менеджмент»
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Менеджмент»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	Акредитація спеціальності 073 «Менеджмент» освітнього рівня бакалавра. Сертифікат про акредитацію серія НД №2687189 від 31 липня 2017 р. Термін дії сертифіката до 01 липня 2025 р.
Цикл/рівень	НРК України - 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL - 6 рівень
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти. При вступі на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») може бути визнано та перезараховано результати навчання обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) При вступі на базі ступеня «бакалавр» за іншими спеціальностями може бути визнано та перезараховано результати навчання, отримані в межах попередньої освітньої програми обсягом не більше ніж 90 кредитів ЄКТС
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Термін дії до 01 липня 2025 року або до заміни новою
Інтернет-адреса постійного розміщення опису програми	http://pumo.stu.cn.ua https://www.stu.cn.ua/staticpages/perelik-bakalavr/
2 – Мета освітньої програми	
Цілями навчання є набуття студентами теоретичних знань з питань менеджменту та формування практичних вмінь та навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур у процесі управління суб'єктами господарської діяльності та забезпечення їх конкурентоспроможності на національних та міжнародних ринках.	

3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування Спеціальність – 073 Менеджмент
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма
Основний фокус освітньої програми та спеціалізація	<p style="text-align: center;">Спеціальна освіта в галузі</p> <p>Програма спрямована на формування комплексу соціально-гуманітарних, правових, економічних, управлінських знань та умінь, необхідних для фахівців, які займають посади певної категорії в системі управління підприємством чи організацію та/або збираються отримувати кваліфікацію магістра. Об'єктом вивчення освітньо-кваліфікаційної програми є управління організаціями та їх підрозділами як систематизованими свідомими об'єднаннями дій людей, спрямованими на досягнення певних цілей, а також процес управління виробничо-господарською діяльністю підприємств, корпорацій, господарських товариств, об'єднань та інших організацій.</p> <p>Ключові слова: менеджмент, управління, адміністрування, організації, виробництво</p>
Особливості програми	Програма передбачає диференційований підхід до підготовки бакалавра.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Фахівець здатний виконувати таку професійну роботу за такими угрупованнями (відповідно до ДК 003:2010):</p> <p style="text-align: center;"><i>Керівники:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Керівники підприємств, установ та організацій; • Керівники виробничих підрозділів у сільському, лісовому та водному господарствах, у риборозведенні, рибальстві та природно-заповідній справі; • Керівники виробничих підрозділів у промисловості; • Керівники виробничих підрозділів в оптовій та роздрібній торгівлі; • Керівники виробничих підрозділів на транспорті, в складському господарстві та зв'язку; • Керівники виробничих підрозділів у комерційному

	<p>обслуговуванні;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Керівники виробничих підрозділів у побутовому обслуговуванні; • Керівники підрозділів у сфері культури, відпочинку та спорту; • Керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів та інші керівники; • Керівники підрозділів кадрів і соціально-трудова відносин; • Керівники підрозділів маркетингу; • Керівники підрозділів з реклами та зв'язків з громадськістю; • Керівники підрозділів матеріально-технічного постачання; • Керівники інших функціональних підрозділів; • Керівники малих підприємств без апарату управління; • Менеджери (управителі) підприємств, установ, організацій та їх підрозділів. <p><i>Професіонали:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Професіонал з корпоративного управління; • Консультант з ефективності підприємництва; • Фахівець з ефективності підприємництва. <p><i>Фахівець може займати такі первинні посади:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Помічники керівників підприємств, установ та організацій; • Помічники керівників виробничих та інших основних підрозділів; • Помічники керівників малих підприємств без апарату управління.
Подальше навчання	<p>Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Базові дисципліни та представлені в професійному циклі напрямки забезпечують глибоке вивчення теорії та практики менеджменту.</p> <p>Застосовуються наступні принципи навчання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження активних методів навчання, що забезпечують особистісно-зорієнтований підхід і розвиток у студентів критичного мислення.

	<p>2. Надання можливостей студентам отримувати знання, уміння та навички і поглиблювати їх.</p> <p>3. Застосування проблемно-орієнтованого навчання, дистанційного навчання та самонавчання.</p>
Оцінювання	<p>Поточний контроль знань проводиться у формі письмових контрольних робіт (тестів), опитувань, презентацій, захисту курсових та розрахунково-графічних робіт, звітів з практики.</p> <p>Підсумковий контроль успішності навчання проводиться у формі: екзамену – по результатам вивчення обов’язкових та деяких вибіркового дисциплін освітньої програми; диференційованого заліку – по результатам вивчення вибіркового та деяких обов’язкових дисциплін освітньої програми.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	<p>Випускники бакалаврської програми отримують компетенції, які повністю відповідають сучасним вимогам роботодавців, а саме: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>

	<p>ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.</p> <p>ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 16. Здатність використовувати базові знання в галузі менеджменту, необхідні для освоєння спеціалізовано-професійних дисциплін.</p> <p>ЗК 17. Вміння приймати управлінські рішення стосовно ситуації.</p> <p>ЗК 18. Вміння використовувати базові знання з економіки та підприємницької діяльності.</p> <p>ЗК 19. Вміння використовувати навички здійснення безпечної діяльності відповідно до галузевих норм.</p>
<p>Спеціальні компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.</p> <p>СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.</p> <p>СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.</p>

	<p>СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.</p> <p>СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p> <p>СК 16. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач менеджменту.</p> <p>СК 17. Вміння використовувати знання з обчислювальної техніки та програмування, навичок володіння комп'ютером для вирішення задач управління на виробничих підприємствах.</p> <p>СК 18. Вміння організовувати управління операціями.</p> <p>СК 19. Здатність впливати на конкурентоспроможність підприємств.</p> <p>СК 20. Вміння визначати ефективність інноваційно-інвестиційних процесів.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>Результатами навчання є сукупність знань, умінь, навичок та інших компетенцій, набутих у процесі навчання за освітньо-професійною програмою, а саме:</p> <p>ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>ПРН 3. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.</p>

	<p>ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.</p> <p>ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.</p> <p>ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p> <p>ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.</p> <p>ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.</p> <p>ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.</p> <p>ПРН 18. Вміти здійснювати організаційне проектування підприємств.</p> <p>ПРН 19. Вміти аналізувати взаємозв'язки між функціональними підрозділами підприємств з метою прийняття збалансованих управлінських рішень.</p> <p>ПРН 20. Вміти складати плани розвитку підприємств.</p> <p>ПРН 21. Вміти керувати інноваційним розвитком підприємства.</p> <p>ПРН 22. Виконувати розрахунки ефективності інвестицій.</p> <p>ПРН 23. Демонструвати навички управління зовнішньо-економічною діяльністю підприємства.</p> <p>ПРН 24. Вміти організовувати бізнес-процеси.</p>
--	--

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої та післядипломної освіти для осіб з вищою освітою (п. 30 Постанови КМУ від 30 грудня 2015р. № 1187 в редакції постанови КМУ від 10 травня 2018 р. № 347).
Матеріально-технічне забезпечення	Визначається вимогами до матеріально-технічного забезпечення
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Визначається положенням про організацію освітнього процесу
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України
Міжнародна кредитна мобільність	Надання права на участь у програмах академічної мобільності усім учасникам освітнього процесу; чітке визначення видів та форм академічної мобільності; закріплення принципу перезарахування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних студентів здійснюється з урахуванням специфіки країн їх постійного перебування

2 Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

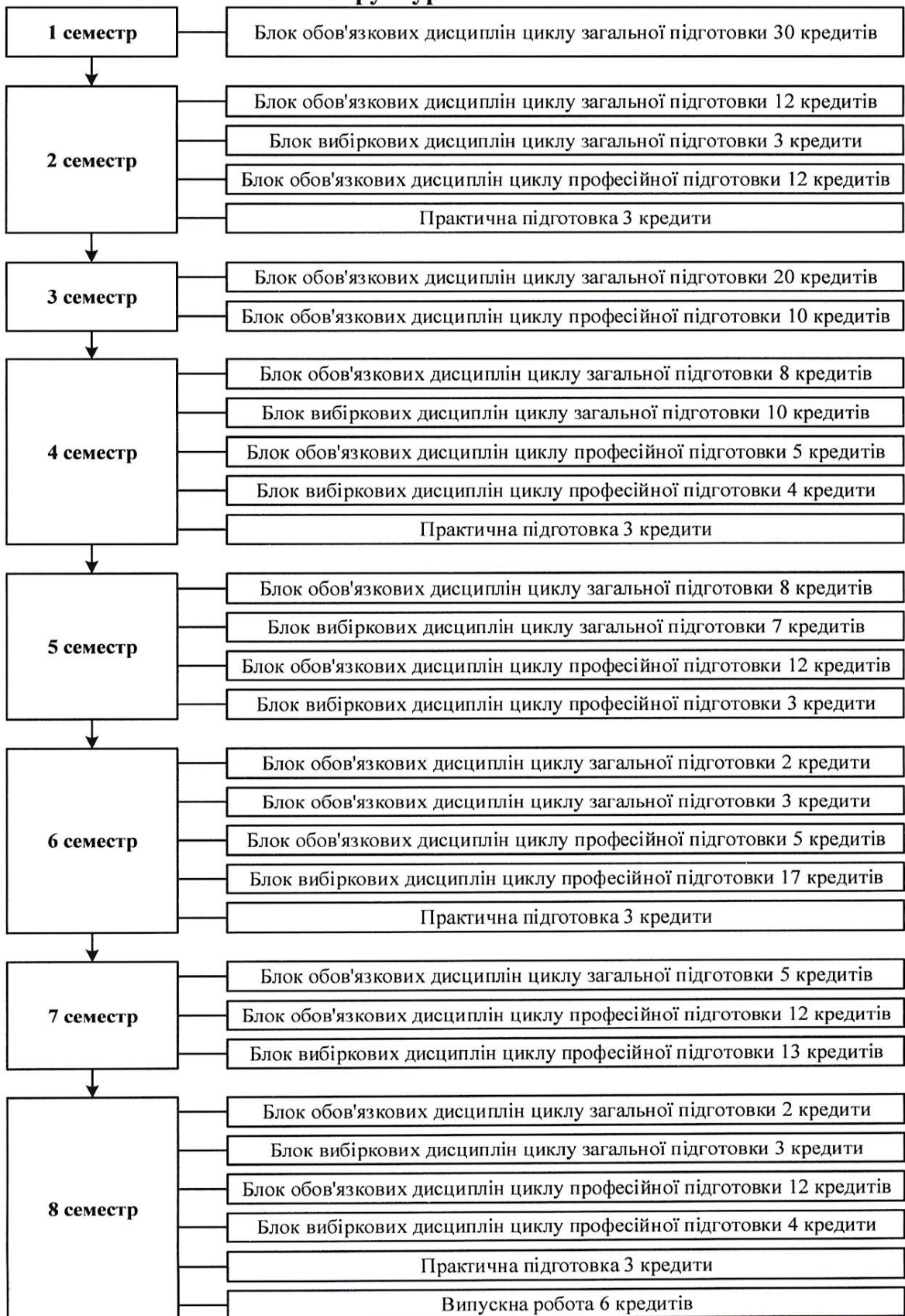
Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Іноземна мова	16	залік
ОК 2	Історія України	4	іспит
ОК 3	Філософія	4	іспит
ОК 4	Фахова українська мова та основи ділової комунікації	3	залік
ОК 5	Вища математика	4	іспит
ОК 6	Економічна теорія	4	іспит

ОК 7	Інформатика, комп'ютерні мережі та телекомунікації	3	залік
ОК 8	Самоменеджмент	4	іспит
ОК 9	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці	3	залік
ОК 10	Менеджмент маркетингу	3	залік
ОК 11	Інституціональні основи ринкової економіки	3	залік
ОК 12	Основи підприємницької діяльності	4	іспит
ОК 13	Теорія управління	3	залік
ОК 14	Управління персоналом	5	залік
ОК 15	Основи академічного письма	3	залік
ОК 16	Основи обліку і аудиту	3	залік
ОК 17	Громадянська освіта	3	залік
ОК 18	Основи фінансового менеджменту	3	залік
ОК 19	Фізичне виховання	12	залік
ОК 20	Інноваційний менеджмент	6	іспит
ОК 21	Інвестиційний менеджмент	6	іспит
ОК 22	Теорія прийняття управлінських рішень	6	іспит
ОК 23	Економіка праці та соціально-трудова відносини	6	іспит
ОК 24	Міжнародний менеджмент	5	іспит
ОК 25	Ризик-менеджмент	6	іспит
ОК 26	Основи менеджменту	6	іспит
ОК 27	Креативний менеджмент	5	іспит
ОК 28	Комунікативний менеджмент	5	іспит
ОК 29	Стратегічний менеджмент	6	іспит
ОК 30	Антикризовий менеджмент	6	іспит
ОК 31	Менеджмент сервісу	5	іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент – 155 кредитів			
Вибіркові компоненти ОП			
ВБ 1.1	Історія української культури	3	залік
ВБ 1.2	Корпоративна культура	3	залік
ВБ 1.3	Тренінг-курс «Психологія ділових відносин»	3	залік
ВБ 1.4	Риторика	3	залік
ВБ 1.5	Тренінг курс «Лідерство та «team-building»»	3	залік
ВБ 1.6	Комунікаційний менеджмент	3	залік
ВБ 1.7	Тренінг-курс «Креативне мислення та інтелектуальна власність»	3	залік
ВБ 1.8	Дисципліна на вибір з іншої ОП, яка формує соціальні навички (soft skills)	3	залік

ВБ 2.1	Сучасна економіка	3	залік
ВБ 2.2	Управління бізнесом	3	залік
ВБ 2.3	Фінансова грамотність	3	залік
ВБ 2.4	Фінансово-економічна безпека	3	залік
ВБ 2.5	Маркетинг	3	залік
ВБ 2.6	Тренінг курс «Start up creation»	3	залік
ВБ 2.7	Економіка підприємства	3	залік
ВБ 2.8	Дисципліна на вибір з іншої ОП, яка формує підприємницькі навички	3	залік
ВБ 3.1	Планова діяльність підприємств	6	іспит
ВБ 3.2	Моделювання і прогнозування діяльності підприємств	6	іспит
ВБ 4.1	Операційний менеджмент	7	іспит
ВБ 4.2	Організація виробництва	7	іспит
ВБ 5.1	Основи проектного управління	3	залік
ВБ 5.2	Виконання проектних дій	3	залік
ВБ 6.1	Тайм-менеджмент	4	іспит
ВБ 6.2	Організація праці менеджера	4	іспит
ВБ 7.1	PR-менеджмент	3	залік
ВБ 7.2	Рекламний менеджмент	3	залік
ВБ 8.1	Управління інтеграційними процесами	3	залік
ВБ 8.2	Транскордонне співробітництво	3	залік
ВБ 9.1	Управління конкурентоспроможністю	4	іспит
ВБ 9.2	Конкурентний аналіз підприємств	4	іспит
ВБ 10.1	Управлінський аналіз	3	залік
ВБ 10.2	Економічний аналіз діяльності підприємства	3	залік
ВБ 11.1	Менеджмент малих та середніх підприємств	4	іспит
ВБ 11.2	Основи корпоративного управління	4	іспит
ВБ 12.1	Управління ресурсним забезпеченням підприємств	4	іспит
ВБ 12.2	Управління ланцюгами поставок підприємств	4	іспит
ВБ 13.1	Бізнес-планування	6	іспит
ВБ 13.2	Управління бізнес-процесами на підприємстві	6	іспит
ВБ 14.1	Процесний підхід до управління підприємствами	6	іспит
ВБ 14.2	Реінжиніринг бізнес-процесів	6	іспит
ВБ 15.1	Управління ЗЕД	4	іспит

ВБ 15.2	Управління міжнародними корпораціями	4	іспит
ВБ 16.1	Управління інфраструктурою підприємства	4	іспит
ВБ 16.2	Логістичний менеджмент	4	іспит
Загальний обсяг вибірових компонент – 67 кредитів			
Практика "Вступ до фаху"		3	залік
Виробнича практика		3	залік
Управлінська практика		3	залік
Переддипломна практика		3	залік
Усього на практичну підготовку – 12 кредитів			
Підготовка кваліфікаційної роботи		6	
Захист кваліфікаційної роботи			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ – 240 КРЕДИТІВ			

2.2 Структурно-логічна схема ОП

3 Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випусників освітньої програми спеціальності 073 «Менеджмент» проводиться у формі відкритого та публічного захисту кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота ставить за мету визначення загального науково-технічного, професійного та культурного рівнів претендента на ступінь вищої освіти шляхом контролю його знань та вмінь, оцінку здатності самостійно проводити аналіз поставленої задачі, формулювати мету, завдання та висновки, подавати письмово та усно матеріал роботи та представляти результати під час публічного захисту.

Атестація завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації «Бакалавр менеджменту».

Вимоги до кваліфікаційної роботи: кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки.

У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті Університету або його підрозділу.

Перелік посилань

1. Закон України «Про вищу освіту» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18) (23.03.2020).
2. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 зі змінами.
3. Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-239 від 28.04.2017.
4. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodozaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download+84:rozroblennia-osvitnikh-prohram-metodychni-rekomendatsii>
5. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266».
6. Про затвердження плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 1077-р.
7. Стандарти вищої освіти / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>